

Corneliu Coposu - o viață în slujba democrației. 110 ani de la nașterea sa

Supliment al revistei

Caiete Silvane
Revistă de cultură

Corneliu Coposu - o viață în slujba democrației. 110 ani de la nașterea sa

Supliment al revistei

Caiete Silvane
Revistă de cultură

ISSN 1454-3028

online: ISSN 2247-7365

Adresa redacției: Zalău, Piața 1 Decembrie 1918, nr. 12,
Sălaj, România; Tel. 0742-217682;

e-mail: caietesilvane@yahoo.com, office@caietesilvane.ro;
www.caietesilvane.ro; www.culturasalaj.ro

Revistă de cultură editată de Centrul de Cultură și Artă al Județului Sălaj,
sub egida Uniunii Scriitorilor din România, Consiliului Județean Sălaj,
a Consiliului Local și Primăriei Municipiului Zalău.

Supliment al revistei „Caiete Silvane”, realizat cu sprijinul
Centrului de Cultură și Artă al Județului Sălaj, mai 2024.

Editor: **Daniel Săuca**

Supliment realizat de **Marin Pop**

Corectură: **Oana-Maria Barariu-Săvuș**

Tehnoredactare: **Marius Soare**

Revista „Caiete Silvane”
este membră a
Asociației Revistelor,
Publicațiilor și Editurilor (ARPE)

Tiparul realizat la
Centrul de Cultură și Artă al Județului Sălaj,
Adresa: Zalău, Piața 1 Decembrie 1918, nr. 12,
Sălaj, România; Tel. 0742-217682

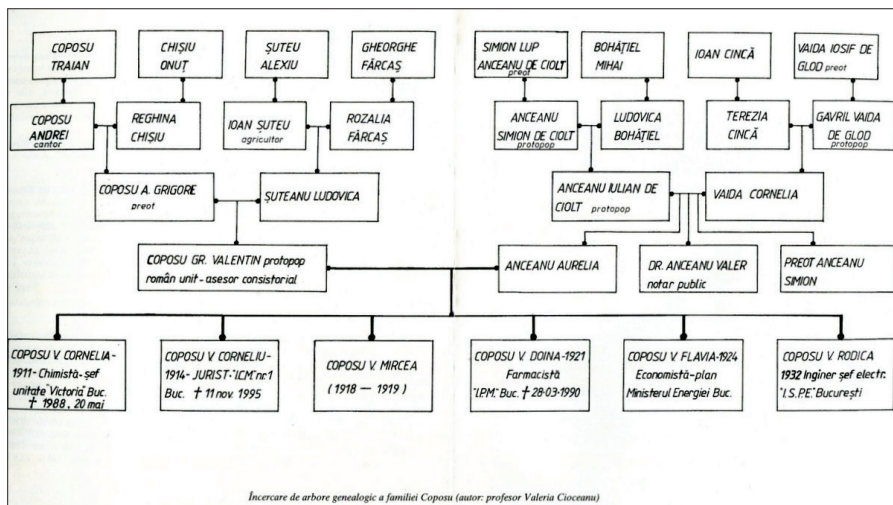
Corneliu Coposu – o viață în slujba democrației.

110 ani de la nașterea sa

În galeria marilor personalități pe care Sălajul le-a dat istoriei, la loc de cinste se înscrie și Corneliu Coposu. Este cea de-a patra mare personalitate sălăjeană, în ordine cronologică, după Simion Bărnuțiu, Gheorghe Pop de Băsești și Iuliu Maniu, mentorul său politic.

Familia

Apariția lui Corneliu Coposu pe scena politică românească nu a fost una întâmplătoare, deoarece provenea dintr-o familie cu vechi tradiții istorice. Avea ca înaintași, pe linie maternă, șapte preoți, iar pe linie paternă trei. Toți acești slujitori ai altarului au militat pentru ridicarea nivelului cultural al românilor din „Țara Silvaniei” și pentru împlinirea visului de veacuri: desăvârșirea unității statale. În calitate de îndrumători spirituali, au fost lideri de opinie în lumea satelor sălăjene, contribuind la păstrarea valorilor tradiționale ale românilor, a moralei creștine, dar au fost și luminători de carte, în calitate de directori și administratori ai școlilor confesionale, unde limba de predare era limba română.

Arborele genealogic al familiei Coposu

Legăturile familiei lui Corneliu Coposu cu Bobota încep în anul 1872, an în care străbunicul său, pe linie maternă, Gavril Vaida, a fost numit preot în această parohie. A funcționat ca preot în Bobota nu mai puțin de 45 de ani, fiind și protopopul tractului greco-catolic al Șamșudului, din anul 1894 până

la moartea sa, survenită în anul 1917.

„Tata Mare”, cum îi spuneau urmașii săi, și-a lăsat amprenta asupra familiei prin tot ceea ce a înfăptuit și prin pildele sale, după cum mărturisea și Flavia Coposu:

„Familia noastră i-a păstrat lui Tata Mare o vie memorie și, adesea, se citau cuvinte înțelepte spuse de dânsul, astfel: «Sărbătoarea trebuie cinstită cu rugăciune și fapte bune, dar cinstită nu în singurătate, ci cu lume multă» (...). Una din poveștile lui, pe care familia o aplica copiilor, era aceea a obligației de a mărturisi toate relele făcute în cursul zilei, de a cere iertare celor pe care i-am ofensat și de a ne împăca, pentru că Tata Mare spunea: «Să nu apună soarele pe mânia voastră», o măsură splendidă de educație morală”.

Gavril Vaida a avut o singură fiică, pe Cornelia, căsătorită cu Iulian Anceanu, preot în Surduc. Acesta a decedat la vârsta de numai 47 de ani, în urma unui accident, iar Cornelia și cei trei copii minori (Simion, Valer și Aurelia) s-au stabilit în Bobota.

Protopopul greco-catolic Gavril Vaida
(1830-1917) – străbunicul lui Corneliu Coposu

Cornelia Vaida, căsătorită Anceanu (1875-1936)
– bunica din partea mamei lui Corneliu Coposu

În anul 1909, Aurelia Anceanu, nepoata lui Gavril Vaida, s-a căsătorit cu tânărul absolvent de teologie Valentin Coposu, care a fost hirotonit ca preot cooperator în Bobota, alături de venerabilul protopop.

Ajungând preot în „frunza comună românească” Bobota, tânărul preot urcă repede pe scara ierarhică a gradelor bisericești, implicându-se, de asemenea, în activitățile culturale și cele politice ale vremii.

În toamna anului 1918 a fost ales ca delegat oficial al circumscripției electorale Șimleu, alături de Iuliu Coroianu, Cassiu Maniu, Alexandru Aciu și

preotul Ioan Taloș, calitate în care a participat la marele praznic de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918 și a votat Unirea Transilvaniei cu România.

Reîntorși de la Alba Iulia, sălăjenii au adus la cunoștință celor rămași acasă hotărârile istorice luate la Alba Iulia, care au fost primite cu mare entuziasm. La Bobota, preotul Valentin Coposu, împreună cu toți enoriașii, a înconjurat biserica, cu prapuri și în sunetul clopotelor, care anunțau marele eveniment.

*Protopopul greco-catolic Valentin Coposu
(1886-1941) – tatăl lui Corneliu Coposu*

*Aurelia Coposu, născută Anceanu
(1893-1983) – mama lui Corneliu Coposu*

Căsătoria preotului Valentin Coposu cu Aurelia Anceanu – Bobota – 1909

Căsătoria lui Valentin și Aurelia Coposu a fost binecuvântată cu șase copii, care au văzut lumina zilei în casa parohială din Bobota: Cornelia Veturia (1911-1988), licențiată a Facultății de Chimie din Cluj; Corneliu Valeriu (1914-1995), marele om politic; Mircea Flaviu (1918-1919), decedat la vârsta de numai câteva luni, se pare că de gripă spaniolă; Doina Viorica Măriuca (1922-1990), licențiată a Facultății de Farmacie din București; Flavia Lucia Terezia, căsătorită Bălescu (1924-2021), licențiată a Facultății de Științe Economice din București, și Steluța Lucia Rodica (n. 1932), licențiată a Institutului Politehnic București.

*Cornelia Coposu (1911-1988)
– sora lui Corneliu Coposu*

*Corneliu Coposu împreună cu Doina Coposu (1922-1990),
sora sa*

Flavia Coposu

Rodica Coposu

Ziua de 20 mai 1914 a fost una de mare bucurie pentru familia Coposu, prin nașterea fiului Corneliu Valeriu, care avea să devină „Președintele moral al României”. Ca moașă a avut-o pe renumita Michaiasa Rațiu din Șarmășag, care la naștere l-a ridicat în sus și ar fi spus: „Asta o să fie odată cel mai mare om din România”.

„Corneliu Valeriu – spune Flavia Coposu – a intrat în viață în chip festiv, sărbătorit și așteptat de toată familia. Era primul băiat, care ducea mai departe numele. A fost bucuria familiei, începând cu Tata Mare (protopopul Gavril Vaida – n.n.). De mic copil a știut să se facă iubit, pentru că a răspândit în jurul lui dragoste, generozitate și altruism”.

Iată cum descrie Corneliu Coposu, în memoriile sale, atmosfera casei parohiale din Bobota, în care a văzut lumina zilei: „În momentul în care m-am născut eu, la 20 mai 1914, casa în care am apărut era îmbibată de esențe politice naționale. Îmi aduc aminte din prima copilărie că pe pereții numeroaselor camere pe care le aveam – 7 camere – erau tablouri ale lui Avram Iancu, Horea, Cloșca și Crișan, dar și gravuri ale lui Andrei Mureșanu, Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu; era o atmosferă politico-mistică, plină de esență românească și străbătută de patriotism”.

Casa parohială din Bobota, locul în care s-a născut Corneliu Coposu

Placa memorială instalată pe casa în care s-a născut Corneliu Coposu

Formarea profesională

Corneliu Coposu a fost înscris la școală, după propriile lui afirmații, la frageda vârstă de cinci ani, deoarece era un copil neastâmpărat. Din această cauză, părinții l-au trimis la școală. Îl ducea la școală o femeie mai în vârstă, care avea grijă de el, chiar și în clasă. Școala era confesională, greco-catolică, iar preoții erau directori. Aici, limba de predare era cea românească, spre deosebire de școlile de stat, unde limba de predare, până la 1918, era limba maghiară.

În data de 28 martie 1923, Corneliu Coposu a absolvit cursurile școlii primare din Bobota. Pentru a intra la Colegiul „Sfântul Vasile cel Mare” din Blaj, unde vârsta minimă era de 10 ani, iar el avea abia opt ani, a trebuit să obțină o dispensă de vârstă.

La această fragedă vârstă, copilul Corneliu nu înțelegea de ce tatăl său îl ducea la școală așa departe de casă, „*peste patru județe, în târgușorul semănat cu ziduri înnegrite de vreme... Am înțeles însă – spunea Corneliu Coposu – , mai târziu, învățând povestea măreață a locului sfânt, care a întrupat destinul istoric al nației noastre. Din sufletul mare al Blajului – mare cât vrednicia lui bicentenară –, am rupt și eu o fărâmă și am pornit cu ea în lume, pe drumul arătat de dascălii mei*”.

Cornelia și Corneliu Coposu

Corneliu Coposu

Cornelia, Corneliu și Doina

După plecarea la Blaj, la școală, Corneliu Coposu, datorită distanței mari, ajungea acasă la Bobota doar în vacanțe, în care încerca să îmbine utilul cu plăcutul. Organiza diferite jocuri pentru copii, dar era pasionat și de studiul unor documente rămase de la străbunicul său, protopopul Gavril Vaida: *„Deși mai mare decât mine cu zece ani, spune Flavia Coposu, am reușit totuși să particip și eu la jocurile organizate de el cu prietenii lui. În toate ocaziile, rezerva pentru noi, cei mici, roluri nepericuloase, ca să ne putem bucura că suntem și noi băgați în seamă. În vacanțele școlare, în special în vacanța mare, casa se umplea de colegi de-ai lui și de copiii prietenilor părinților noștri, care-și petreceau o mare parte din vacanță la noi. În afară de joacă, o foarte intensă activitate ducea cu studierea însemnărilor lui Tata Mare și avea dorința de a alcătui o monografie legată de lupta sălăjenilor pentru libertate”*. De asemenea, era un obișnuit al casei lui Iuliu Maniu din Bădăcin, care îi dădea diverse sarcini.

Elev al liceului din Blaj

O altă trăsătură de caracter a elevului Corneliu Coposu era ordinea și meticulozitatea, pe care le-a deprins, probabil, la internatul și școala din Blaj: *„Mama ne chema, spune Flavia Coposu, să-i vedem ordinea din odaie, din dulap și de pe biroul lui. Avea o casetă cu fișe în care cuprindea date și subiecte, pe care urma să le trateze”*.

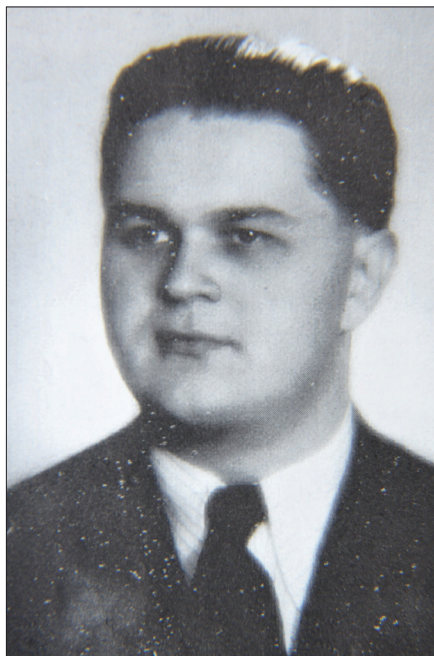

Împreună cu colegii de la Liceul „Sfântul Vasile cel Mare” din Blaj

Deși înaintașii săi au îmbrățișat cariera preoțească, Corneliu Coposu a fost lăsat să-și aleagă singur viitoarea profesie. Astfel, în anul 1930, la vârsta de numai 16 ani, Corneliu Coposu se înscrie la Facultatea de Drept din Cluj, pe care a absolvit-o în anul 1934.

La absolvirea liceului din Blaj

La absolvirea facultății

Rector al Universității, în anul școlar 1930/1931, a fost ales reputatul profesor universitar Iuliu Hațieganu. Decan al Facultății de Drept a fost ales prof. Petre Poruțiu, iar prodecan profesorul universitar Romul Boilă, căsătorit cu una dintre nepoatele lui Iuliu Maniu. De asemenea, printre profesorii preferați ai lui Corneliu Coposu s-a numărat și Cassiu Maniu, fratele lui Iuliu Maniu, care era profesor de Drept Constituțional la Universitatea „Regele Ferdinand” din Cluj.

Cariera profesională. Jurnalistul Corneliu Coposu. Opera scrisă (1935-1995)

Interesant la cariera profesională a lui Corneliu Coposu este faptul că după absolvirea Facultății de Drept nu a profesat în domeniu. Surorile sale, Flavia și Rodica Coposu, spun că era deja angajat politic, în cadrul tineretului național-țărănist, și a primit oferta de la Zaharia Boilă, pentru a se angaja ca jurnalist la ziarul „România Nouă”. Era un ziar nou, înființat în anul 1933, al cărui director era fruntașul politic național-țărănist Zaharia Boilă, căsătorit cu una din nepoatele lui Iuliu Maniu. De fapt, ziarul era platforma politică a lui Iuliu Maniu, care se retrăsese din viața politică și lupta împotriva Camarilei formate în jurul regelui Carol al II-lea de către concubina sa, Elena Lupescu.

După ce am studiat toată opera scrisă, publicistică, în volume și cea existentă la arhivele CNSAS, credem că putem împărți activitatea lui Corneliu Coposu în șase perioade distincte: 1) perioada 1935-1938 – jurnalist la ziarul „România Nouă” din Cluj; 2) perioada 1940-1944, în care îi apare, la Zalău, volumul „Ungaria ne cere pământul” și îl găsim, apoi, ca primredactor la ziarul „Ardealul”; 3) perioada 1944-1947 – jurnalist la ziarul „Dreptatea”, oficiosul PNT și membru în Consiliul de administrație; 4) perioada 1947-1964 – perioada pușcăriilor, în care nu a văzut creion și hârtie, dar a compus mental sute de poezii, a rezolvat probleme de matematică, legislație etc., pentru a-și menține intelectul în activitate; 5) perioada 1964-1989, în care un loc predominant îl ocupă preocupările istorice; 6) perioada 1990-1995, în

Corneliu Coposu, jurnalist la ziarul „România Nouă” din Cluj

care predomină articolele politice, doctrinare și unele scrieri istorice.

Am considerat că perioada clujeană, cea de redactor la ziarul „România Nouă”, cuprinsă între anii 1935-1938, este o perioadă distinctă din cariera jurnalistică a lui Corneliu Coposu. Este perioada de debut, dar și cea mai prolifică. Între 17 octombrie 1935 și 19 aprilie 1938 a reușit să publice, în coloanele ziarului clujean, aproximativ 200 de articole, fără a deveni un jurnalist de duzină.

Corneliu Coposu la masa de scris

Cariera politică până la arestare (1937-1947)

Corneliu Coposu a intrat în politică încă de la vârsta de 16 ani, în anul 1930, când, spune el, Iuliu Maniu, prim-ministru al României, l-a numit în funcția de șef al cabinetului său. Iuliu Maniu îl cunoștea pe Corneliu Coposu încă de când acesta era copil. Familiile Maniu și Coposu se vizitau adesea. În vacanțe, Corneliu Coposu stătea mult timp la Bădăcin, unde aranja biblioteca marelui om politic. Așadar, s-a aflat în anturajul lui Iuliu Maniu încă din primii săi ani de viață.

În perioada 1937-1940 a activat ca secretar personal al președintelui PNT, Iuliu Maniu. În anul 1940 devine secretar politic al lui Iuliu Maniu, însoțindu-l la toate evenimentele istorice care au marcat țara noastră în perioada 1937-1947.

La pregătirea cu multă migală, seriozitate și responsabilitate istorică a actului de la 23 august 1944, Corneliu Coposu, de-a lungul anilor 1940-1944, și-a adus o apreciabilă contribuție, prin munca lui de zi cu zi, extrem de riscantă

În acea vreme, și mai ales prin misiunile secrete care i-au fost încredințate și pe care le-a dus la îndeplinire.

În calitate de secretar politic al lui Iuliu Maniu, Corneliu Coposu a fost martor al desfășurării evenimentelor premergătoare executării „Loviturii de Palat”, însoțindu-l pe acesta la întrevederile și discuțiile purtate cu Regele Mihai, cu conducătorii partidelor politice, cu generali români participanți la complot, cu fruntași civili din viața publică, cu grupuri de diplomați din Ministerul de Externe, cu conducătorii misiunilor aliate parașutați în țară și cu radiotelegrafiștii britanici.

În anul 1945, Corneliu Coposu a fost ales membru în Delegația Permanentă a PNT, iar un an mai târziu, la vârsta de 32 de ani era ales secretar general adjunct al celui mai mare partid de mase din România.

Împreună cu Iuliu Maniu, mentorul său politic

20 iunie 1944 – înființarea Blocului Național Democrat, care va realiza actul de la 23 august 1944, eveniment istoric la care a participat și Corneliu Coposu, alături de Iuliu Maniu

Împreună cu alți fruntași național-țărăniști

Căsătoria cu Arlette Marcovici. Au fost doar cinci ani împreună

Pentru Sărbătorile de Paști, în anul 1941, Corneliu Coposu s-a deplasat, împreună cu Iuliu Maniu, la hotelul francez din Constanța, unde o cunoaște pe Arlette, fiica Jeannei Husser, proprietara hotelului, căsătorită cu generalul Marcovici. Corneliu și Arlette s-au îndrăgostit la prima vedere și s-au căsătorit în data de 24 octombrie 1942. Au fost împreună doar cinci ani, deoarece în data de 14 iulie 1947 Corneliu Coposu a fost arestat. A doua zi după arestarea lui, Arlette a fost dată afară din casa în care locuiau și s-a mutat la mama și surorile soțului său.

În anul 1950, Arlette, împreună cu sora sa France, a fost arestată și a fost condamnată, pe nedrept, la ani grei de pușcărie. I s-a intentat un proces tipic stalinist și a fost acuzată de spionaj în favoarea Franței.

A fost eliberată din închisoare în primăvara anului 1964. Anii grei de închisoare și-au pus amprenta asupra stării ei de sănătate. S-a simțit tot mai rău și la un consult medical a aflat că are cancer în ultimul stadiu. A decedat în data de 27 decembrie 1966. Avea vârsta de 51 de ani. Sora ei, France, a decedat în închisoare, la vârsta de 35 de ani.

24 octombrie 1942 – căsătoria lui Corneliu Coposu cu Arlette Marcovici

Arlette Coposu înainte de arestare

Arlette Coposu după eliberarea din temnițele comuniste – 1964

Corneliu Coposu în iadul gulagului comunist (1947-1964)

În data de 14 iulie 1947, în urma „Capcanei de la Tămădău”, înscenată de către Siguranța Statului, slugarnică guvernului pro-comunist condus de Petru Groza, Corneliu Coposu și întreaga conducere a Partidului Național Țărănesc, în frunte cu Iuliu Maniu, a fost arestată, iar partidul a fost desființat.

Timp de opt ani de zile, până în anul 1955, Corneliu Coposu a fost ținut, în mod abuziv, în arest preventiv prelungit, fără a fi judecat, după care i se intențază un proces tipic stalinist, în care sentința era fixată de dinainte. A fost condamnat pentru „înalta trădare a clasei muncitoare”, o aberație legislativă inventată de către comuniști.

Arestarea lui Corneliu Coposu – 14 iulie 1947

R. P. R.
TRIBUNALUL MILITAR TERITORIAL

Md. Nr. 38

București

Dosar Nr. 1110 / 1955

SENTINȚA Nr. 876 (extras)

Tribunalul Militar Teritorial București

a pronunțat următoarea sentință:

Pentru motivele cuprinse în corpul sentinței și în unire cu concluziunile Procurorului Militar;

IN NUMELE POPORULUI
HOTĂRĂȘTE;

Cu unanimitate de voturi declară culpabil

pe COPOSU CORNELIU

din București - Sos. Jianu N. 72 pentru crima de activitate intensă
contra clasei muncitoare

p. p. de art. 193/1 al. 3 C.P.

Asemenea cu unanimitate de voturi declară că nu
sunt circumstanțe atenuante în favoarea sa.

Făcând aplicațiunea art. 193/1 al. 3 C.P., 25 pct. 6 C.P., art. 463 C.P.

și 304 CJM
cu unanimitate de voturi îl condamnă pe COPOSU CORNELIU
la 15 (cinsprezece) ani detențiune grea și confiscarea totală a
averii.

Comută prevenția de la 14 iulie 1947. Obligă la 200 (două sute)
lei chelt. de judecată.

Cu decizia No. 2185/55, respins recursul cu 100 lei chelt. judec.
Sentința definitivă).

Data și citită în ședință publică, astăzi anul 1955 luna iulie ziua 16

Președinte, (ss)

de Just.
M. Stoilă

Conform cu originalul,

Grefler, (ss)

Așesori populari (ss)

M. Caraciu Orest

M. Rosu Fainică

Grefler, (ss) Mesea J.

Starea civilă a numitului este: porecle și pseudonime COPOSU CORNELIU

la 11 sept. 1911 anul, luna și ziua nașterii
Com. Bobota-Orașul locul nașterii
fiul lui Valentin și al Aurelia profesiunea
ziarist naționalitatea română căsătorit da numărul copiilor un
domiciliat în București Sos. Jianu No. 72, Raionul Stalin

Președinte,

de Just.

Grefler șef,

e. 276

Sentița de condamnare - 1955

B.E. Sovada-
 Subsemnatul Coposu Corneliu
 detinut în Penitenciarul Jilava, declar
 că am luat cunoștința de sentința
 Nr. 6800/1956 dela dos 1110/1955 a Tribu-
 nalului Militar Teritorial, prin care
 se respinge cererea mea de revizuire
 a sentinței Nr. 876 din 16 Iulie 1955
 și declar recurs.
 Recursul anexat vă rog să bi-
 nerviți a-l înainta org. instanțe
 Jilava 22 Iunie 1956
 Corneliu Coposu

Traseul complet urmat de către Corneliu Coposu în temnițele comuniste a fost următorul: Ministerul de Interne (M.I.), Malmaison, Văcărești, Snagov, Pitești (din fericire înainte de macabru experiment de reeducare), M.I., Craiova, Uranus, M.I., Jilava, Malmaison, Capul Midia, Ghencea, Bragadiru, Popești-Leordeni, M.I., Uranus, Jilava, Gherla, Aiud, Râmnicu Sărat, M.I. și domiciliul forțat la Rubla.

Închisoarea de la Râmnicu Sărat a fost, după cum afirma și Corneliu Coposu, cea mai dură dintre închisori, atingând apogeul regimului de detenție comunist, atât în ceea ce privește sistemul torționar, cât și în ceea ce privește tentativa de exterminare a deținuților politici, găsindu-și sfârșitul 90% dintre cei închiși aici. Mâncarea nu depășea 500-600 de calorii pe zi, ceea ce, în afară de inaniție, provoca frecvente avitaminoze. La arestarea sa, Corneliu Coposu, care fusese campion la haltere, categoria grea, și boxer amator, avea 114 kg, iar la ieșirea din închisoare abia mai rămăsese cu 51 kg. În ceea ce privește personalul acestei închisori, spunea că acesta era de origine asiatică și se purta cu o brutalitate ieșită din comun. Cât timp a stat închis aici, s-a aflat într-o izolare totală, astfel că la ieșirea din închisoare a avut probleme serioase de vorbire. Comunicarea între deținuți se făcea prin alfabetul Morse, ei fiind închiși doar câte unul singur în celulă. Pentru a-și păstra intelectul în activitate, după cum mărturisea ulterior, în perioada de izolare totală făcea traduceri literare

și rezolva probleme de matematică în plan mental. Așa a reușit să efectueze cea mai reușită traducere a poeziei „If”, de Ruyard Kipling, pe care a publicat-o după 1989. De asemenea, a compus mii de poezii, din care doar câteva au fost transcrise de către surorile sale, printre ele numărându-se și cutremurătoarea poezie „Rugă”. Ajunge la o stare de spiritualizare deosebită și o ușurință în gândire. Astfel de metode au fost folosite de mulți dintre deținuții intelectuali, pentru a-și salva memoria.

Corneliu Coposu a fost eliberat din închisoarea de la Râmnicu Sărat în primăvara anului 1962, dar a mai primit doi ani de Domiciliu Obligatoriu în Bărăgan, în comuna Rubla.

A fost eliberat din închisoare abia în anul 1964, când are loc, la intervenția Occidentului, amnistierea tuturor deținuților politici din România.

În Domiciliul Obligatoriu din Bărăgan, în fața „bojdeucii” în care a fost repartizat

În Domiciliul Obligatoriu (1962-1964)

Sub lupa Securității (1964-1989)

Corneliu Coposu ajunge acasă, la București, în seara zilei de 27 aprilie 1964, împreună cu sora sa, Doina, care fusese plecată într-o delegație de două zile la Brăila și l-a vizitat în Domiciliul Obligatoriu din Valea Călmățui.

După întoarcerea în București, Corneliu Coposu a primit o telegramă din partea unui fost subaltern din PNT, Grigore Geamănu, care acum era secretar general al Consiliului de Stat, prin care îl chema în audiență la Gheorghe Gheorghiu-Dej. Acesta din urmă se scuză pentru nedreptățile care i s-au făcut liderului țărănist, motivate prin ocupația militară sovietică, spunând, printre altele, că: „*N-am putut face nimic pentru că rușii ne-au dirijat tot timpul*”. Îi propune să devină jurist-consult al Consiliului de Stat, cu un salariu mare de 4.800 lei pe lună, cu condiția să semneze o declarație de neangajare politică pentru viitor. Corneliu Coposu a refuzat categoric această ofertă și a rămas fidel ideilor și principiilor în care a crescut și a trăit.

S-a angajat, cu greu, ca muncitor necalificat la Întreprinderea de Construcții-Montaj din București, având un salariu de 800 lei/lună, după care a ajuns normator pe șantier, de unde s-a pensionat, în anul 1976.

Închisoarea lui Corneliu Coposu nu s-a sfârșit în anul 1964, ci a continuat până în decembrie 1989. A fost în permanență urmărit de către organele Securității Statului. A avut parte de 27 de percheziții domiciliare, cu repetate rețineri la Securitate. Aici a fost chemat și interogat de sute de ori, obligat să scrie nenumărate declarații pentru a răspunde la acuzațiile de complot, tentativă de destabilizare a ordinii în stat, sabotaj, propagandă ostilă orânduiri etc. La perchezițiile domiciliare i se confisca tot ce scria și astfel i-au fost distruse o serie de scrieri, în special istorice, de mare valoare documentară.

Familia Coposu reunită după perioada închisorilor – 1964

Sub lupa Securității

MINISTERUL DE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITĂȚII STATULUI
U.M.0672/București

STRICT SECRET
Exemplar unic

Nr.4/D/ 00477987 din 07.02.1983

130

Către,
UNITATEA MILITARĂ oblo/Buc.
=====

La adresa dv. cu nr.130/D.N./D/005631 din 02. 02. 1983,
vă trimitem:

- N O T A -
=====

- privind fiiajul numitului COPOSU CORNEL, poreclit "CALIN", domiciliat în București, str.Mămulari nr.19, efectuat în ziua de 30. 01. 1983, între orele 10,00 - 13,15'.

ACTIVITATEA OBIECTIVULUI

La orele 11,05' "CALIN" a plecat de acasă, a mers pe jos pe diferite străzi pînă la biserica Armenească. Aici a participat la o slujbă religioasă împreună cu mai multe persoane.

La orele 12,00 "CALIN" a plecat împreună cu conducătorul autoturismului 15-B-7223 și trei individe (autoturismul aparține lui LEPADAT CONSTANTIN din str.Constantin Mănescu nr.17, sc.1, apt.3), su mers la adresa cunoscută din str. Rîul Doamnei bl.Z.46, apt.4, unde su intrat la orele 12,40'.

Pînă la orele 13,15' la această adresă su venit mai multe persoane (bărbați și femei).

Persoanele care su fost la biserica Armenească și la adresa sus-menționată su fost documentate prin foto-filmare.

Urmărit și noaptea – împreună cu prietenul său, Ion Puiu

În zilele de 21 și 22 decembrie 1989, în casa lui Corneliu Coposu a fost elaborat apelul PNȚCD, semnat inițial de 10 persoane, printre care s-au aflat Ion Diaconescu, Sergiu Macarie etc. Casa lui Corneliu Coposu s-a transformat într-o adevărată centrală telefonică. Putem spune că aici a fost primul sediu al PNȚ, după evenimentele din decembrie 1989.

În data de 22 decembrie 1989, Corneliu Coposu a încercat să intre în sediul televiziunii și să citească un apel către țară, dar nu a fost lăsat de către „emanații” noii puteri. Despre acest eveniment, a cărui importanță nu a fost conștientizată atunci de opinia publică, dar care a avut repercusiuni majore asupra sistemului politic din România și al democrației, s-a aflat mai târziu, din cartea lui Petre Roman, intitulată „Libertatea ca datorie”, în care spune următoarele: „La un moment dat a fost anunțată sosirea lui Corneliu Coposu. (...) «Să plece!» au strigat aproape simultan Bărlădeanu și Iliescu. (...) Acum sunt convins că exact în momentul acela, ceva din revoluția română a luat o turnură greșită, al cărei preț l-am plătit și îl plătim și azi”.

Activitatea politică de după 1990, pe plan intern

În data de 8 ianuarie 1990, zi cu valoare de simbol pentru național-tărăniști, pentru că în ziua de 8 ianuarie 1873 s-a născut marele om politic Iuliu Maniu, Tribunalul Municipiului București a autorizat funcționarea primului partid politic din România postcomunistă, Partidul Național Țărănesc Creștin-Democrat (PNȚCD). Corneliu Coposu a fost cel care a reorganizat partidul, chiar în noaptea de 22 spre 23 decembrie 1989, lansând un apel către țară, prin intermediul postului de radio Europa Liberă. În noua sa variantă, PNȚCD își recâștigă rapid popularitatea în rândurile celor care doreau despărțirea decisivă de comunism, în special ale tineretului neinfestat prea mult de ideologia comunistă.

Corneliu Coposu devine președintele PNȚCD, pe care reușește să-l readucă pe scena politică românească, la locul pe care îl merita, respectând astfel testamentul moral pe care l-a primit de la mentorul său, Iuliu Maniu, în ultima întâlnire avută în închisoare.

A fost unul dintre inițiatorii Convenției Democratice Române, alianță de partide politice creată în anul 1992, cu scopul de a contracara guvernarea de stânga a lui Ion Iliescu.

În urma alegerilor parlamentare din 27 septembrie 1992, Corneliu Coposu este ales senator PNȚCD de București.

De la balconul din Piața Universității – mai 1990

Împreună cu Ana Blandiana și Petre Mihai Băcanu

De vorbă cu țărani

Interviu acordat presei

În Parlamentul României

Congresul PNȚCD – septembrie 1991

Luând cuvântul în cadrul unui simpozion științific despre mentorul său politic, Iuliu Maniu

Un ultim eveniment public la care participă Corneliu Coposu, înainte de trecerea în eternitate, este Conferința Națională a Organizației de Femei a PNȚCD, care a avut loc în data de 21 octombrie 1995. În cuvântul rostit cu această ocazie, Corneliu Coposu a subliniat însemnătatea participării și promovării femeilor în viața politică. În acest sens, el a adăugat că: *„atunci când femeile vor ajunge reprezentate în conducerea PNȚCD proporțional cu numărul lor, atunci accesul la putere al partidului va fi asigurat”*.

Contribuția lui Corneliu Coposu la integrarea euroatlantică a României

Corneliu Coposu a fost un adevărat vizionar, prevăzând căderea sistemului comunist și revenirea țării noastre între democrațiile europene. Presimțea că acel colos, cu picioarele de lut, nu avea cum să reziste în fața democrației. Astfel, încă din anul 1987, în plin regim comunist, a reușit să afilieze PNȚ-ul la Internaționala Creștin-Democrată, care s-a dovedit, ulterior, a fi majoritară în Parlamentul European. Credem că acest moment dovedește faptul că marele om politic a avut clarviziunea că sistemul comunist se va prăbuși, iar Europa va deveni o Europă unită a democrațiilor.

După cum afirma președintele Emil Constantinescu, în discursul rostit la trecerea în eternitate a marelui om politic: *„O țară întregă a aflat, măcar acum, că, în 1987, Corneliu Coposu înscria Partidul Național-Țărănesc în Uniunea Europeană Creștin-Democrată. (...) Câți dintre oamenii politici contemporani, chiar dintre cei care țin în mână destinele omenirii, au știut să vadă, încă din 1987, sfârșitul unei epoci a dictaturilor și începutul unei Europe unite, a democrațiilor”*.

Din anul 1991, PNȚCD a fost primit, ca membru cu drepturi depline, în Uniunea Europeană Creștin-Democrată (UECD). Corneliu Coposu, în calitate de președinte al partidului, a participat la toate congresele internaționale ale forurilor respective, susținându-și punctele de vedere și arătând specificul situației politice din România și dorința acesteia de a se integra în Europa după ce, aproape 50 de ani, fusese de cealaltă parte a „Cortinei de fier”, unde rușii și-au impus sistemul lor, totalitar, comunist. Beneficiind de acest avantaj, Corneliu Coposu nu a scăpat niciun moment prilejul de a sensibiliza Occidentul asupra perioadei dificile prin care trecea țara noastră și asupra dorinței sale de a se integra în structurile democratice europene. Încă din anul 1990, a susținut cu tărie cauza românească, atât la congresele creștin-democrate, cât și în turneele pe care le-a întreprins în întreaga Europă.

Referitor la dimensiunea europeană a personalității lui Corneliu Coposu, relevante sunt cuvintele lui Wilfried Martens, președintele Partidului Popular European. În volumul autobiografic „Europa: lupt și înving”, îl plasează pe Corneliu Coposu între figurile emblematice ale politicii internaționale: *„Corneliu Coposu a fost un erou, a stat 17 ani în închisorile comuniste și după 1989 a*

Încercat să reconstruiască în România democrația. Eu nu-l voi uita niciodată pe Corneliu Coposu. A făcut lucruri deosebite și au fost momente importante în care am colaborat. Cred că ar trebui să fie un model pentru politicienii de astăzi, fiindcă a fost un om extrem de onest și de angajat în lupta pentru reconstruirea propriului partid și a țării sale. Eu cred că el este model pentru politicieni și un erou pentru români”.

În vizită la Papa Ioan Paul al II-lea, la Vatican

În SUA

În Grecia, la Congresul partidelor creștin-democrate din Europa

În SUA, împreună cu viitorul președinte al României, Emil Constantinescu

Ofițer al Legiunii de Onoare franceze

Ca o încununare a întregii sale activități, în luna mai 1995 este numit Ofițer al Legiunii de Onoare franceze. El preferă să primească această înaltă distincție în țară, în mijlocul poporului pe care-l slujea cu un patriotism sincer și dezinteresat.

Ambasadorul Franței la București, Bernard Boyer, a fost cel care i-a înmănat înalta distincție, în data de 6 octombrie 1995, la București, în numele președintelui Franței, Jacques Chirac. În discursul său, ambasadorul francez spunea despre Corneliu Coposu, printre altele: „*N-ați fost nici șef de stat, nici ministru, nici comandant al armatei, nici academician și nici măcar ambasador. Dar n-ați avut nevoie de aceste titluri pentru a vă face un nume recunoscut și respectat pretutindeni (...). Era normal ca după Revoluție să jucați un rol în această țară (...) pentru care sunteți un punct de referință (...). Grație dumneavoastră, grație câtorva oameni, România de azi e o Românie liberă și toți românii, oriunde ar fi ei și orice ar fi făcut se recunosc în dumneavoastră*”.

Emoționat de cuvintele înălțătoare pe care i le-a adresat ambasadorul francez, Corneliu Coposu declara, cu modestia-i recunoscută, următoarele: „*Permiteți-mi să consider acordarea acestui titlu în primul rând un omagiu adus României și poporului român. Aș vrea să cred, în același timp, că onoarea pe care mi-o faceți constituie un semn de încurajare și speranță. Nădăjduiesc de fapt că țara mea își va găsi locul demn printre națiunile democratice ale Europei, un loc din care a fost exclusă cu brutalitate prin lunga și întunecoasa dictatură comunistă*”.

Împreună cu ambasadorul Franței, Bernard Boyer și cu viitorul președinte al României, Emil Constantinescu

Împreună cu surorile sale și Doina Alexandru, la decernarea Legiunii de Onoare

Seniorul Coposu și Monarhia

Corneliu Coposu a crezut până în ultima clipă a vieții sale în revenirea la normalitate a societății românești și restaurarea monarhiei constituționale, înlăturate cu pistolul pe masă de liderii comuniști Petru Groza și Gheorghe Gheorghiu-Dej, la 30 decembrie 1947. Redăm, mai jos, crezul nediluat al Seniorului în instituția monarhică și în Regele Mihai:

„În ce privește problema așezămintelor constituționale – spunea Corneliu Coposu –, ne menținem punctul de vedere pe care l-am anunțat oficial încă în urmă cu șapte luni (februarie 1990 – n.n.). Considerăm că abdicarea la 30 decembrie 1947 a Regelui Mihai este un act ilegal, determinat de șantaj, amenințare și abuz și sancționat de poporul român. Respectiva abdicare a fost smulsă de primul guvern comunist de după război, prin grave presiuni cu caracter militar și prin amenințarea uciderii unui număr de o mie de studenți ostatici, arestați în ajun, în cazul când Regele ar fi refuzat să semneze actul. Mai exista amenințarea unei confruntări la nivel de război civil. Prin urmare socotim că abdicarea nu are nici un fel de legitimitate și nu poate fi considerată decât nulă și neavenită.

Ca partid democratic, credincios opțiunilor populare am cerut încă din luna februarie 1990, înainte de adoptarea unei Constituții, ca poporul român să fie consultat asupra formei de guvernământ, pentru care vrea să opteze. Există mai multe soluții constituționale, pe care lumea noastră nu le cunoaște suficient. Noi am avut tradiția monarhiei constituționale. (...) Noi am declarat oficial că vom fi credincioși opțiunii populare. Dacă poporul vrea monarhie, noi cu tradiția noastră monarhică, vom urma opțiunea populară.

Dacă se va opta pentru republică, trebuie să fie ales tipul de republică mai potrivit pentru situația din țara noastră.

În lipsa unui mandat din partea opiniei publice, nimeni nu are dreptul de a decide de viitorul așezămintelor noastre fundamentale (s.n.).

Există o tendință desigur abuzivă de a instaura la noi un fel de republică prezidențială, care rezultă din normele legislative aduse în fața Parlamentului chiar dacă s-ar opta pentru o formă republicană noi considerăm că în faza în care se află România ar fi cu totul inacceptabil formula unei republici prezidențiale, deoarece aceasta ar prezenta riscul alunecării spre dictatură. (...)

După ce poporul român a fost intoxicat vreme de 43 de ani cu istorie falsificată prin omisiuni și denaturări, el se află fără vina sa în situația de a nu cunoaște propria lui istorie și ca urmare nu se poate pronunța asupra unei probleme de importanță capitală înainte de a cunoaște adevărul întreg, înainte de a fi lămurit prin prezentarea adevărului care i-a fost ascuns. De aceea, referendumul va trebui să fie organizat de un guvern independent, neutru, cu garanții depline de obiectivitate”.

Alături de Regele Mihai – 1992

Împreună cu Regele Mihai la Versoix

Trecerea în eternitate și testamentul politic

Rememorând ultimele zile din viața lui Corneliu Coposu, bunul său prieten și colaborator politic apropiat, Ion Diaconescu, afirmă, în memoriile sale, că știa de boala Seniorului, dar nu credea că este atât de gravă. Mai mult, după ultima vizită în Germania la prietenul său, doctorul Mihai Balcan, starea lui de sănătate s-a ameliorat. A aflat cu stupeoare că în noaptea de 29 spre 30 octombrie a făcut o criză foarte gravă și a fost internat, aproape în comă, la Spitalul Universitar din București.

Au urmat 12 zile în care Corneliu Coposu s-a zbatut între viață și moarte, perioadă în care s-a produs un adevărat miracol în societatea românească. La început, mass-media a prezentat știrea internării lui Corneliu Coposu ca știre normală, de prima pagină, pentru că era vorba de președintele unui partid politic important. Știrile privind starea de sănătate a președintelui PNȚCD, spune Ion Diaconescu, „se rostogoleau ca bulgării de zăpadă, devenind din ce în ce mai impresionante, ajungând în momentul decesului la dimensiuni de tragedie națională”. Opinia publică românească se trezea din adormire și dezinformare și își dădea seama că pierde unul din ultimii reprezentanți ai democrației interbelice autentice: „Culmea era – spune Ion Diaconescu – că aceste manifestări veneau mai ales din partea celor care, până atunci, îl blamaseră și îl batjocoriseră în fel și chip. Totul părea ca o reparație postumă față de nedreptățile pe care i le făcuseră cât fusese în viață”.

În dimineața zilei de 11 noiembrie 1995, la ora 9 și 20 de minute, inima marelui om politic a încetat să mai bată. Siciul marelui dispărut a fost expus în holul sediului central al PNȚCD, iar timp de trei zile, până la înmormântare, care a avut loc în data de 14 noiembrie, la catafalcul lui, de dimineața până seara, a avut loc un adevărat pelerinaj. Mii de oameni veniți din întreaga țară au stat la cozi nesfârșite pentru a-i aduce un ultim omagiu.

Deși nu a avut parte de funeralii naționale, la înmormântarea lui Corneliu Coposu au participat peste 100.000 de oameni din întreaga țară, care au venit în mod spontan să-l conducă pe ultimul drum. A fost înmormântat în Cimitirul Bellu, alături de mamă, soție și surori. Ultimii care au rămas la cimitir au fost consătenii din satul natal, Bobota, atât de drag lui, în frunte cu fina lui, profesoara Valeria Cioceanu, care au rostit rugăciuni și cântări religioase specifice zonei în care a văzut lumina zilei.

Pentru generația tânără, și cele care vor urma după noi, rămâne testamentul și crezul politic al Seniorului Corneliu Coposu. În una dintre ultimele lui apariții, conștient parcă de sfârșitul care se apropia, declara, ca o sinteză a întregii lui existențe pământenesc și, totodată, ca un testament politic, următoarele:

„În fond nu e importantă persoana mea, e importantă ideea legată de activitatea mea. Dacă această idee triumfă și dacă ea este îmbrățișată de prietenii mei și de opinia publică, apariția sau dispariția mea sunt secundare. Totul este să supraviețuiască o atitudine. Dacă aceasta triumfă, dispariția mea nu este semnificativă”.

Activitatea deosebită pe care a depus-o de-a lungul întregii sale vieți a fost apreciată de către oamenii politici din Occident și de către presa internațională, care l-au catalogat ca fiind „*cel mai moral și mai important politician român de după revoluție*”.

Mulți români realizează că personalitatea lui Corneliu Coposu, la fel ca a multor alte mari genii ale poporului român, a fost percepută la reala sa valoare doar după ce a trecut la cele veșnice. Marii oameni politici occidentali, însă, i-au recunoscut adevărata sa valoare. Noi, din păcate, nu. Aceasta face parte din mentalitatea noastră românească, de a ne da seama de adevărata valoare a unor mari personalități, după cum a fost și Corneliu Coposu, doar după ce nu mai sunt printre noi.

Actorul Ion Caramitru și Radu Vasile, viitorul prim-ministru al României, la catafalcul marelui dispărut

Flavia și Rodica Coposu, la catafalcul fratelui lor

Posteritatea

În memoria marelui om politic, la trei ani de la trecerea sa în eternitate, în satul său natal, Bobota, a fost inaugurat Centrul Cultural „Șincai-Coposu”. De asemenea, în fața centrului cultural a fost dezvelit bustul lui Corneliu Coposu. Evenimentul a avut loc în data de 22 noiembrie 1998 și la el au participat mii de persoane, în frunte cu Radu Vasile, prim-ministru al României la momentul respectiv, și Ion Diaconescu, președintele PNȚCD și al Camerei Deputaților, în prezența distinselor surori ale Seniorului, Flavia și Rodica Coposu.

Flavia și Rodica Coposu în fața bustului fratelui lor, Corneliu – Bobota, 22 noiembrie 1998

Sala Corneliu Coposu – Centrul Cultural „Șincai-Coposu” din Bobota

